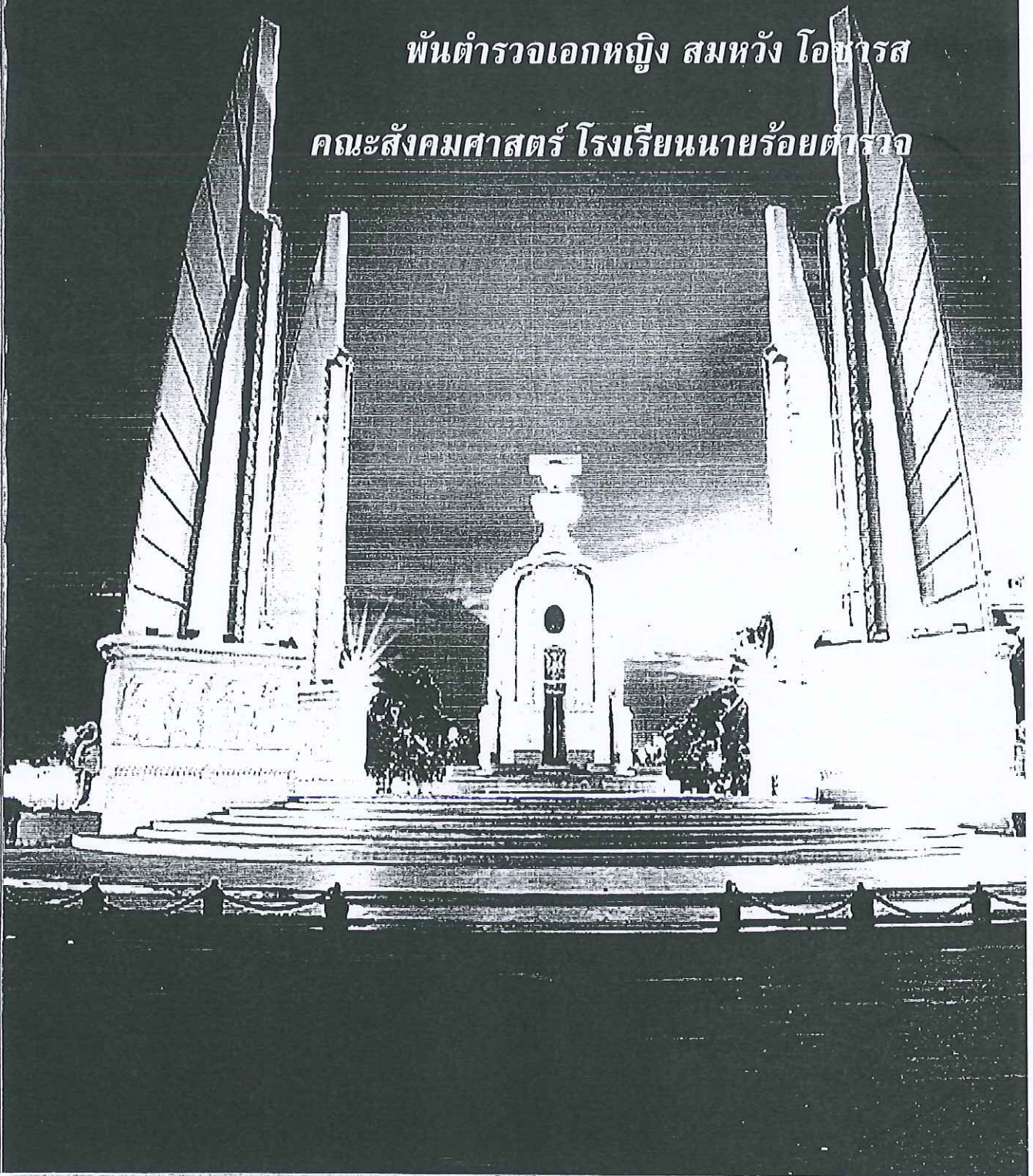

ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พันตำรวจเอกหญิง สมหวัง โอซารส

คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

203.17

ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม

พันตำรวจเอกหญิง สมหวัง โอซารส
คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

คำนำ

นับตั้งแต่ปี 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีปัญหาในเรื่องความมั่นคงของประชาธิปไตย เพราะยังมีการทำรัฐประหาร การเลือกตั้ง และการเขียนรัฐธรรมนูญใหม่บ่อยมาก เป็นเหมือนวังวน หรือวงจรรูปทวิทางการเมืองที่จำเป็นจะต้องแก้ไข คนจำนวนมากไม่น้อยมักคิดว่าปัญหาประชาธิปไตยของไทยคือ การทำรัฐประหาร และการเขียนรัฐธรรมนูญใหม่ แต่ผู้เขียนคิดว่า การที่ประชาธิปไตยในประเทศไทยยังล้มลุกคลุกคลานอยู่นั้นเป็นเพราะประชาชนทั่วไปยังมีความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ และมีส่วนร่วมในทางการเมืองน้อยเกินไป ดังนั้นการพัฒนาประชาธิปไตยให้เข้มแข็งได้นั้น สิ่งสำคัญคือทำให้ความรู้ที่ถูกต้อง และสร้างการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ปลูกฝังให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีความรู้ ความเข้าใจ ใฝ่ใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง รู้ถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของตนเอง ให้พัฒนาตนเองไปสู่การเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยไม่ลืมที่จะพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่นของตนเองให้เข้มแข็ง เพราะเมื่อท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ก็จะส่งผลถึงความเข้มแข็งของประชาธิปไตยของประเทศนั่นเอง

หนังสือเล่มนี้มีจุดประสงค์หลัก เพื่อให้นักเรียนนายร้อยตำรวจได้ศึกษาและทำความเข้าใจพื้นฐานประชาธิปไตยและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในฐานะแรกคือนักเรียนนายร้อยตำรวจที่เป็นประชาชนคนหนึ่ง และอีกฐานะ คือนักเรียนนายร้อยตำรวจในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะเมื่อนักเรียนนายร้อยตำรวจจบการศึกษาแล้วจะต้องไปปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้มีโอกาสสัมผัสกับประชาชนทั่วไป หากมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นโอกาสดีที่จะได้ปลูกฝัง ให้ความรู้ ให้คำแนะนำแก่ประชาชนในโครงการต่าง ๆ ของตำรวจ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อตนเอง และประเทศชาติ

คำนำ

ความสำเร็จของหนังสือเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากตำรา
หลายเล่มตามรายชื่อที่ได้อ้างอิงไว้ในบรรณานุกรม จึงขอกราบขอบพระคุณผู้ที่มีรายชื่อ
ได้อ้างนามในบรรณานุกรมทุกท่านไว้เป็นอย่างสูง หวังว่าหนังสือเล่มนี้ คงอำนวยประโยชน์
ต่อนักเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและผู้สนใจได้พอสมควร ผลสัม
คุณประโยชน์อันเกิดจากหนังสือเล่มนี้ ขอนำเสนอตั้งแต่ บิดา มารดาผู้มีพระคุณ และครู
ทั้งหลายที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้เขียนด้วยความเมตตาตลอดมา

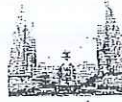
พันตำรวจโทหญิง สมหวัง

เมษา

คำนำ

ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำนำ

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2

จากตำราต่าง ๆ
และผู้ที่มีรายนามซึ่ง
งานวิจัยประโยชน์
บรรลุผลสำเร็จและ
น และครูอาจารย์

สมหวัง ไชยารส
ชายน 2553

การจัดพิมพ์หนังสือประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งที่ 2 เกิดขึ้น
เนื่องจากการที่ผู้เขียนได้นำแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองไปสอนนักเรียนนายร้อยตำรวจ แล้วพบว่าสิ่งที่นักเรียนต้องการรู้และนำไปใช้
ประโยชน์ นั้น ส่วนหนึ่งคือพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อีกส่วนหนึ่งคือการมี
ส่วนร่วมทางการเมือง และการประยุกต์การมีส่วนร่วมทางการเมืองไปใช้ประโยชน์ในการ
ปฏิบัติงานเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว

ดังนั้นผู้เขียนจึงนำหนังสือที่ใช้มาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมบางส่วน เพื่อให้เกิด
ประโยชน์กับนักเรียนนายร้อยตำรวจและสามารถนำไปปรับใช้ได้มากขึ้น

พันตำรวจเอกหญิง สมหวัง ไชยารส

ธันวาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 ประชาธิปไตย.....	9
ความหมายของประชาธิปไตย	9
ประวัติความเป็นมาของประชาธิปไตย	12
พัฒนาการประชาธิปไตยของไทย	21
กระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	30
รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	31
ประเภทของประชาธิปไตย	44
หลักการประชาธิปไตย.....	59
การพัฒนาประชาธิปไตย.....	66
การเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย.....	71
การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก	74
ปัจจัยที่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย.....	79
ทิศทางการพัฒนาสังคมไทย.....	83
เยาวชนจะเข้าใจประชาธิปไตยได้อย่างไร.....	87
บทที่ 3 การเมืองภาคประชาชน.....	91
ความหมายของการเมือง.....	91
การเมืองภาคประชาชน.....	93
แนวคิดเรื่องการเมืองภาคประชาชน.....	98
พัฒนาการของการเมืองภาคประชาชน.....	108
ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองภาคประชาชน.....	114

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วัฒนธรรมทางการเมืองที่สำคัญของไทย.....	124
ปัญหาการเมืองภาคประชาชนของไทย.....	125
บทที่ 4 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	127
ความหมายของการมีส่วนร่วม	127
ประชาชนกับบทบาททางการเมือง	128
ความสำนึกทางการเมือง.....	131
การมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	133
แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	134
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง.....	134
รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	136
ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	143
แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.....	148
ทิศทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอนาคต.....	152
บทที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนกับงานตำรวจ.....	155
การดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ...	156
การนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติงานของตำรวจ.....	162
แนวคิดตำรวจผู้รับใช้ชุมชน.....	165
หลักการสำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน.....	166
ปัจจัยแห่งความสำเร็จในงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชน.....	171
บรรณานุกรม.....	177

หน้า

บทที่ 1

บทนำ

..... 124

..... 125

..... 127

..... 127

..... 128

..... 131

..... 133

..... 134

..... 134

..... 136

..... 143

..... 148

..... 152

..... 155

..... 156

..... 162

..... 165

..... 166

..... 171

..... 177

จากการที่ประเทศไทยมีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยในปี พ.ศ. 2475 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2475 นั้น ได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการสถาปนาระบบรัฐสภาขึ้นในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ประเทศไทยมีการพัฒนาการทางการเมืองเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่จะเห็นว่าระบอบประชาธิปไตยของไทยยังไม่มั่นคงและพัฒนาเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะชะงักงัน เช่น เกิดการรัฐประหาร ล้มล้างรัฐธรรมนูญ ล้มล้างรัฐบาลที่มีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นวัฏจักรของระบบการเมืองการปกครองไทยมาโดยตลอด นับแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 จนกระทั่งถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น 18 ฉบับ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ เพราะถูกยกกว้างขึ้นภายใต้เจตนารมณ์ของการปฏิรูปทางการเมือง มีผลทำให้โครงสร้างทางการเมืองเปลี่ยนแปลง ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากขึ้น ซึ่งต่อมาภายหลังจากการรัฐประหารในปี พ.ศ.2549 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แทน ถึงแม้จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงเรื่องของที่มาและข้อบกพร่องหลายจุดที่อยู่ระหว่างการดำเนินการแก้ไข แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังคงข้อดีไว้คือยังให้ความสำคัญต่อการให้สิทธิประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ดังเช่นในมาตรา 87 ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ "รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ฯลฯ " โดยเปิดช่องทางไว้หลายช่องทาง แต่การที่ประชาชนจะสามารถใช้สิทธิได้นั้น รัฐจะต้องดำเนินการตรากฎหมายขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดรูปแบบ และขั้นตอนเพื่อรองรับหลักการต่างๆ ซึ่งปัจจุบันจะพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนในขณะนี้ มีเพียงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548 ที่ได้กำหนดกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไว้ โดยมีลำดับขั้นเป็นเพียงกฎหมายลำดับรองเท่านั้น ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยกลไกอื่นนั้น รัฐยังไม่ได้ดำเนินการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวออกมาแต่อย่างใด แต่ในปัจจุบันกำลังมีการดำเนินการในกระบวนการร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นในร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแท้จริงสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รัฐจึงมีหน้าที่ที่จะต้องเร่งดำเนินการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับหลักการดังกล่าวโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ช่องทางดังกล่าวเข้าร่วมพิจารณาปัญหาสาธารณะ และจะเป็นการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิด ความเห็น แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบและไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น สำหรับรูปแบบใหญ่ๆ ของประชาธิปไตย

540 ดังเช่นในมาตรา
 ๕๕๕ ซึ่งให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทาง
 การเมืองได้โดยตรง รวมไปถึงการร่างกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ
 ยุคกรีกโบราณ เป็นระบอบการปกครองที่เก่าแก่ ระบบหนึ่ง เหมาะสำหรับการ
 ปกครองในรัฐที่มีประชาชนไม่มากนัก ประชาชนในรัฐนั้นสามารถหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนเข้า
 มาใช้อำนาจทางการเมืองได้ แบบที่สองคือ ประชาธิปไตยแบบทางอ้อม (Indirect
 Democracy) เป็นประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน
 ซึ่งผู้แทนเหล่านี้จะทำหน้าที่บริหารและตัดสินใจแทนประชาชน เป็นการปกครองที่
 ประชาชนจะเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนในการร่วมตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งเป็น
 รูปแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดในสมัยปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 3 ระบบคือ ระบบรัฐสภา
 (Parliamentary Democracy) เป็นระบบการปกครองที่รัฐบาลได้รับการเลือกเข้ามาจาก
 ความเห็นชอบของรัฐสภา โดยประมุขแห่งรัฐอาจเป็นกษัตริย์หรือประธานาธิบดีก็ได้
 แต่ประมุขฝ่ายบริหาร คือ นายกรัฐมนตรี ระบบประธานาธิบดี (Presidential
 System) คือ ระบบการปกครองที่อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกออกจาก
 กัน โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐ และได้รับการเลือกตั้งเข้ามาโดยตรงจาก
 ประชาชน และระบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี (Semi Presidential System) คือ
 ระบบการปกครองที่ผสมผสานระหว่างระบบรัฐสภาและระบบประธานาธิบดี โดยมี
 ประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามาโดยตรงจากประชาชน
 และมีการแต่งตั้งคณะรัฐบาลขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจบริหาร

สรุปได้ 2 รูปแบบ รูปแบบแรกคือ ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) เป็น
 รูปแบบของรัฐที่ให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทาง
 การเมืองได้โดยตรง รวมไปถึงการร่างกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อ
 ยุคกรีกโบราณ เป็นระบอบการปกครองที่เก่าแก่ ระบบหนึ่ง เหมาะสำหรับการ
 ปกครองในรัฐที่มีประชาชนไม่มากนัก ประชาชนในรัฐนั้นสามารถหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนเข้า
 มาใช้อำนาจทางการเมืองได้ แบบที่สองคือ ประชาธิปไตยแบบทางอ้อม (Indirect
 Democracy) เป็นประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน
 ซึ่งผู้แทนเหล่านี้จะทำหน้าที่บริหารและตัดสินใจแทนประชาชน เป็นการปกครองที่
 ประชาชนจะเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนในการร่วมตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งเป็น
 รูปแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดในสมัยปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 3 ระบบคือ ระบบรัฐสภา
 (Parliamentary Democracy) เป็นระบบการปกครองที่รัฐบาลได้รับการเลือกเข้ามาจาก
 ความเห็นชอบของรัฐสภา โดยประมุขแห่งรัฐอาจเป็นกษัตริย์หรือประธานาธิบดีก็ได้
 แต่ประมุขฝ่ายบริหาร คือ นายกรัฐมนตรี ระบบประธานาธิบดี (Presidential
 System) คือ ระบบการปกครองที่อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารแยกออกจาก
 กัน โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐ และได้รับการเลือกตั้งเข้ามาโดยตรงจาก
 ประชาชน และระบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี (Semi Presidential System) คือ
 ระบบการปกครองที่ผสมผสานระหว่างระบบรัฐสภาและระบบประธานาธิบดี โดยมี
 ประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามาโดยตรงจากประชาชน
 และมีการแต่งตั้งคณะรัฐบาลขึ้นมาเพื่อใช้อำนาจบริหาร

ในอดีตที่ผ่านมา สังคมไทยมีการใช้รูปแบบ หรือระบบการปกครองมา
 อย่างหลากหลาย ทั้งการปกครองโดยบุคคล หรือการปกครองโดยคณะบุคคล
 ประชาชนเป็นเพียง ผู้เฝ้ามองดูสิ่งที่เหล่าผู้นำกระทำ และที่สุดประชาชนก็เป็น
 ผู้ถูกกระทำ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าประชาชนไม่มีส่วนได้ในสิ่งที่สมควร ในทางตรงกันข้าม
 กลับได้ในสิ่งที่ไม่สมควร เช่น การรัฐประหาร การแย่งชิงอำนาจของเหล่าผู้นำ การแย่ง

ซึ่งประชาชนเพื่อใช้เป็นฐานอำนาจของเหล่านักการเมืองเป็นต้น แต่แท้ที่จริงแล้ว อำนาจที่นักการเมืองที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน โดยได้รับมอบหมายให้เป็น ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศนั้นเป็นของ ประชาชน เป็นการใช้อำนาจแทนประชาชน ดังนั้นการปกครองเพื่อให้สมาชิกในสังคม อยู่ร่วมกันโดยปกติสุขจะต้องถือมติของปวงชนในสังคมเป็นใหญ่ และจะต้องส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประการสำคัญ

ปัญหาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยอยู่ที่ประชาชนมี บทบาท หรือมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าที่ควรจะเป็น และการมีส่วนร่วมมักเป็น เรื่องที่ผู้ด้อยโอกาสขอแบ่งอำนาจจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า เพื่อปรับปรุงวิถีชีวิตตนให้ ดีขึ้น เพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงในสิทธิ และบทบาทหน้าที่ของตนเอง ระบบราชการไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ที่สำคัญระบบอุปถัมภ์เป็นอุปสรรคสำคัญที่ ขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงลักษณะของผู้นำและผู้ติดตามหลัก ประชาธิปไตยมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมให้การปกครองในระบบประชาธิปไตยมี ความเข้มแข็ง ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความจำเป็น อาจตอบได้ว่าเกิด จากปัญหาการคอร์รัปชันจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน ความล้มเหลวในการแก้ไข ปัญหาให้ประชาชนจากการเมืองแบบรวมศูนย์ ความล้มเหลวของการพัฒนาแบบรวม ศูนย์ จึงได้มีการนำแนวความคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการ แก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) คือ การให้ประชาชน เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการ ร่วมรับผลประโยชน์ จากการพัฒนา มีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมมีความหมายที่ ครอบคลุม 4 ประการ คือ การเข้าไปมีอำนาจที่จะคิดทำมากขึ้น ไม่ว่าในเรื่องการเมือง หรืออำนาจในการตัดสินใจที่จะดำเนินการใด ๆ ต้องร่วมกันอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค เท่าเทียมกัน และควรมีส่วนร่วมด้วยอย่างแท้จริง เข้มแข็ง (Active) มิใช่มีส่วนร่วม

แต่แท้ที่จริงแล้ว
มอบหมายให้เป็น
เทศนั้นเป็นของ
ให้สมาชิกในสังคม
จะจะต้องส่งเสริม
อยู่ที่ประชาชนมี
มีส่วนร่วมมักเป็น
รุ้งวิถีชีวิตตนให้
นี้ ของตนเอง
ปลื้มรสสำคัญที่
ผู้ติดตามหลัก
ประชาธิปไตยมี
จดตอบได้ว่าเกิด
ลวในการแก้ไข
พัฒนาแบบรวม
นำมาใช้ในการ
รให้ประชาชน
ับ ประโยชน์
ความหมายที่
เรื่องการเมือง
ภาพ เสมอภาค
ใช้มีส่วนร่วม

อย่างผิวเผิน เชื้อยชา(Passive) ต้องร่วมตั้งแต่ขั้นแรกของกระบวนการ จนถึงขั้น
สุดท้ายของโครงการ (Entire Envelopment Process)

หลักการของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น หน่วยงานภาครัฐที่ต้องการ
ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องยึดถือ
หลักการรวมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามาในกระบวนการ (Inclusiveness) เปิดให้
ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน ควรเป็นการสื่อสารสองทาง
(Dialogue) และมีการตอบโต้กลับ (Feedback) การจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการบริหารราชการต้องยึดอยู่บนหลักการของความซื่อสัตย์และเปิดเผย
ข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัยให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน
กระบวนการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบประชาธิปไตย เป็นกระบวนการซึ่ง
ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มี
ผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ สื่อสารไปยังผู้นำประเทศ เพื่อให้ประกอบในการ
พิจารณา และตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศชาติ ให้สอดคล้องกับ
ปัญหาและความต้องการของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการควบคุมการ
บริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส ตอบสนองความต้องการของประชาชน และ
มีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการ
ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การที่จะทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดีได้ จะต้อง
มุ่งเน้นให้ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่ถูกเลือกโดยประชาชนให้เข้าไปทำหน้าที่ในการบริหาร
ประเทศ ทำหน้าที่โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์
ของตัวเองหรือพวกพ้อง หรือกลุ่มที่สนับสนุนตนเองแต่เพียงเท่านั้น การที่จะทำให้เป็น
เช่นนั้นได้จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนต้องตระหนักถึง
บทบาทหน้าที่ของตน ทั้งในการเลือกผู้ปกครองที่ดี และการตรวจสอบติดตามการ

ทำงานของตัวแทนที่เลือกไปทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการถอดถอนตัวแทนหรือผู้ปกครองที่ไม่ดีออกไปด้วย หากภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง มีความรู้ความเข้าใจ ก็จะทำให้ตัวแทนที่ถูกเลือกเข้าไปจำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจและความศรัทธาเชื่อมั่นจากประชาชน สิ่งสำคัญที่จะทำให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองอย่างเข้มแข็งนั้น ได้แก่ การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ที่จะต้องมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน การรณรงค์ให้ความรู้กับผู้ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาก็ถือว่าจำเป็นมาก เพราะเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ถูกหล่อหลอมให้มีวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ก็จะมีจิตสำนึกของการเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองตามหลักประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ กิจกรรมทั้งปวงของพลเมืองซึ่งต้องการมีอิทธิพลต่อรัฐบาลและการเมือง โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นได้ทั้งถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย การใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง มีความสำเร็จหรือล้มเหลว กิจกรรมดังกล่าวอาจเป็นกิจกรรมในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นก็ได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตย หากประชาชนเฉื่อยชาทางการเมืองก็จะตกเป็นเหยื่อของผู้ที่อาศัยกลไกทางการเมืองไปแสวงหาผลประโยชน์ได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน ส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนสามารถควบคุม การบริหารงานของผู้บริหารได้ เพราะเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ก็จะทำให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารมากขึ้น และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคม นั้น ๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

รวมถึงการถอดถอน
ความเข้มแข็ง มีความรู้
งทำหน้าที่ของตนเอง
มันจากประชาชน สิ่ง
อย่างเข้มแข็งนั้น ได้แก่
มเข้าใจ รวมทั้งปลูกฝัง
งค์ให้ความรู้กับผู้ที่ไม่
นมีความรู้ความเข้าใจ
ากขึ้น ก็จะมีจิตสำนึก
ปไตยมากยิ่งขึ้น
เื่องซึ่งต้องการมี
พยายามนั้นเป็นได้ทั้ง
ง มีความสำเร็จหรือ
ดับท้องถิ่นก็ได้ การมี
ระชาชนเฉื่อยชาทาง
งหาผลประโยชน์ได้
าธิปไตยอย่างยั่งยืน
องผู้บริหารได้ เพราะ
ทำงานของผู้บริหาร
ขึ้น อีกทั้งยังเป็นการ
คั้น ๆ นอกจากนี้
เองประชาชนจะมีคน
ได้รับการตอบสนอง

สำหรับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยและ
การมีส่วนร่วมของประชาชน และได้นำแนวคิดของการมีส่วนร่วมมาใช้ในงานของ
ตำรวจในหลาย ๆ โครงการ โดยกำหนดไว้ในนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
และมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานประชาชน และอาสาสมัครช่วยงานตำรวจ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปช.ตร.) เป็นหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนเครือข่าย
ภาคประชาชน นับว่าเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นอย่าง
มาก ที่สำคัญหากงานตำรวจได้รับความร่วมมือจากประชาชนและชุมชนต่าง ๆ ใน
การทำงาน ก็จะทำให้เกิดความสงบสุขของสังคม ชุมชน และประเทศชาติได้ในที่สุด

กล่าวโดยสรุป ระบบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้
ประชาชนได้แสดงทัศนะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆที่จะมีผลต่อชีวิต
ความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือ
รัฐบาลมีความรอบคอบ สอดรับกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น
แล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส (Transparency)
ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (Responsiveness) และ
มีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ (Accountability) ซึ่ง
เท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นนั่นเอง